

prima instanță: Gh.Pavliuc
instanța de apel: L.Popova, M.Moraru, A.Panov

dosarul nr. 2ra-3511/14

DECIZIE

24 decembrie 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al
Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul Iulia Sîrcu

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva, Ion Druță
Iuliana Oprea, Valentina Clevadi

examinînd recursul declarat de către Starîș Anatolie, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Starîș Anatolie împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor, Consiliul municipal Chișinău și executorul judecătoresc Ungureanu Oleg cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului cauzat,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 17 septembrie 2014 prin care s-a respins apelul declarat de Starîș Anatolie, s-au admis apelurile declarate de Ministerul Justiției și Ministerul Finanțelor, s-a casat hotărârea Judecătoriei Buiucani mun.Chișinău din 15 aprilie 2014 și încheierea din 26 mai 2014, fiind emisă o nouă hotărâre de respingere a acțiunii,

c o n s t a t ă

La 03 iulie 2012 Starîș Anatolie s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor, Consiliul municipal Chișinău și executorul judecătoresc Ungureanu Oleg cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului cauzat.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, este veteran de război, participant la lupte pentru apărarea independenței și integrității Republicii Moldova, totodată a fost nevoit să se refugieze din or.Bender din cauza participării la acțiunile militare.

Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 26.05.2011 a fost obligat Consiliul municipal Chișinău să-i acorde lui și membrilor familiei spațiu locativ în conformitate cu prevederile legislației în vigoare. Hotărârea dată a rămas definitivă prin neatacare.

Menționează că, la 17 februarie 2012 executorul judecătoresc Oleg Ungureanu a emis încheierea nr. 026- 620/12 privind intentarea procedurii de executare și a obligat

Consiliul municipal Chișinău să execute hotărârea menționată odată cu primirea prezentei încheieri.

Prin răspunsul din 20.03.2012 Primăria mun. Chișinău a adus la cunoștință executorului judecătoresc Oleg Ungureanu că, la momentul actual executarea hotărârii judecătorești nu poate fi posibilă, din cauza lipsei spațiului locativ liber în mun. Chișinău, cât și din lipsa mijloacelor financiare necesare pentru construcția spațiului locativ.

Indică reclamantul că la 14 noiembrie 2011 s-a adresat Primăriei mun. Chișinău cu cerere, prin care a solicitat de a contribui la executarea hotărârii Curții de Apel Chișinău din 26.05.2011, însă pînă în prezent hotărârea nominalizată nu a fost executată.

Sustine că în urma neexecutării hotărârii i s-a cauzat un prejudiciu material și moral. Astfel, estimează paguba materială la suma de 20 000 lei suportată în urma închirierii în perioada 20.02.2013 – 16.01.2014 a unui apartament în mun. Chișinău, iar prejudiciul moral îl consideră rezonabil în mărime de 100 000 lei, avînd în vedere totalitatea suferințelor de ordin psihic și stres la care a fost supus împreună cu familia sa.

Reclamantul a mai indicat, că neexecutarea ulterioară a hotărârii judecătorești în favoarea sa va duce la încălcarea dreptului garantat de art. 6 §1 al Convenției, în consecință încălcîndu-se și dreptul său de proprietate garantat de Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

Cere reclamantul, constatarea violării drepturilor prevăzute de art. 6 și 13 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale și Articolului 1 al Protocolului 1 adițional la Convenție; încasarea prejudiciului moral pentru neexecutarea hotărârii judecătorești în mărime de 100 000 lei și prejudiciului material în sumă de 20 000 lei și cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 15 aprilie 2014 acțiunea a fost admisă parțial, fiind constatată pentru perioada 20 martie 2013 și 15 aprilie 2014 încălcarea dreptului lui Starîș Anatolie la executarea în termen rezonabil a hotărârii Curții de Apel Chișinău din 26 mai 2011 și s-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Starîș Anatolie suma de 2000 lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 20 000 lei cu titlu de despăgubiri pentru prejudiciu material, cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 26 mai 2014 s-a corectat greșelile din hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 15 aprilie 2014 prin modificarea sintagmei „20 martie 2013 și 15 aprilie 2014” cu „20 februarie 2013 și 16 ianuarie 2014”.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 17 septembrie 2014 a fost respins apelul declarat de Starîș Anatolie, s-au admis apelurile declarate de Ministerul Justiției și Ministerul Finanțelor, s-a casat hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 15 aprilie 2014 și încheierea din 26 mai 2014, fiind emisă o nouă hotărâre de respingere a acțiunii.

La 07 octombrie 2014, în termenul prevăzut de lege, Starîș Anatolie a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea acestuia, casarea hotărârilor judecătorești și emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

Recurentul în motivarea recursului a indicat că, nu au fost constatate și elucidate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea corectă a litigiului, fiind aplicate și interpretate eronat normele de drept material. În acest sens susține că datorită eventualei neexecutări a hotărîrii judecătorești, nu poate beneficia de bunurile sale, astfel încălcîndu-se dreptul său la protecția proprietății garantat de Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

Pretinde recurentul că neexecutarea ulterioară a hotărîrii judecătorești în favoarea sa va duce la încălcarea dreptului garantat de art. 6 §1 al Convenției.

Menționează că la aprecierea sumei cu titlu de prejudiciu moral instanța de fond nu a luat în considerație durata neexecutării hotărîrii judecătorești, importanța cauzei reieșind din obiectul litigiului - asigurarea cu spațiu locativ, precum și de faptul că pe tot parcursul perioadei de neexecutare a hotărîrii a suportat o încordare psihică, retrairi și stare de stres.

La fel indică că la stabilirea cuantumului prejudiciului cauzat ca urmare a încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești nu s-a ținut cont de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului pe cauze similare împotriva Republicii Moldova și jurisprudența națională.

Consideră că, suma solicitată cu titlu de despăgubire morală în mărime de 100000 lei pentru termenul în care a fost privat de anumite drepturi și îngrădit de alte libertăți se încadrează în jurisprudența CEDO.

Judecînd recursul declarat de către Starîș Anatolie împotriva deciziei date în apel, în limitele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Starîș Anatolie, de a casa integral decizia Curții de Apel Chișinău din 17 septembrie 2014 și parțial hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 15 aprilie 2014 în partea în care s-a dispus încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Starîș Anatolie a sumei de 2 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri de respingere a cerinței, cu menținerea în rest a hotărîrii primei instanțe, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțînd o nouă hotărâre.

Conform art. 2 alin. (1) și (2) al Legii nr. 87 din 21.04.2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă. Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii

judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Conform alin. (6) al aceluiași articol, mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că în cazul când se constată o executare continuă, termenul nerezonabil se va aprecia doar de la data nașterii obligației de executare (dies a quo) și pînă la ziua adoptării hotărârii cu privire la o eventuală constatare a violării/neviolării dreptului declarat de Articolul 6 § 1 din Convenție.

Instanța de recurs constată că prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 26.05.2011 a fost obligat Consiliul municipal Chișinău să-i acorde lui Starîș Anatolie și membrilor familiei spațiu locativ în conformitate cu prevederile legislației în vigoare. Hotărârea dată a devenit irevocabilă.

Din materialele cauzei urmează că recurentul s-a adresat cu o cerere către executorul judecătoresc Ungureanu Oleg, prin care a solicitat să contribuie conform legislației în vigoare la executarea hotărârii Curții de Apel Chișinău din 26.05.2011.

Potrivit încheierii executorului judecătoresc Ungureanu Oleg din 17.02.2012, s-a dispus primirea spre executare a documentului executoriu nr.3-992/11 din 26.05.2011 cu privire la obligarea Consiliului municipal Chișinău să-i acorde lui Starîș Anatolie împreună cu membrii familiei lui, spațiu locativ conform normelor legislației în vigoare, stabilind pentru aceasta un termen de 15 zile debitorului Consiliul municipal Chișinău, pentru a executa benevol cerințele documentului executoriu.

Prin răspunsul din 20.03.2012, Primăria mun.Chișinău a informat că hotărârea instanței de judecată nu poate fi executată din cauza lipsei spațiului locativ liber în municipiul Chișinău.

De asemenea, s-a stabilit că prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 20 februarie 2013, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 30 mai 2013 și încheierea Curții Supreme de Justiție din 02 octombrie 2013, s-a constatat încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii Curții de Apel Chișinău din 26 mai 2011 și s-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Starîș Anatolie suma de 2000 lei cu titlu de prejudiciu moral, suma de 4000 lei cu titlu de despăgubiri pentru prejudiciu material, cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, și cheltuielile de judecată în mărime de 178 lei.

Astfel, Colegiul reține că pînă în prezent hotărârea judecătorească din 26 mai 2011 nu a fost executată, motiv din care recurentul la 16 ianuarie 2013 s-a adresat în instanța de judecată cu cerere privind constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului material și moral cauzat prin această încălcare.

În circumstanțele relevate și conform normelor de drept material enunțate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ consideră că prima instanță corect a constatat pentru perioada 20 februarie 2013 și 16 ianuarie 2014 încălcarea dreptului recurentului Starîș Anatolie la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești din 26 mai 2011 privind obligarea Consiliului municipal Chișinău să-i acorde lui și membrilor familiei spațiu locativ în conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

Remarcă Colegiul că executarea hotărârii judecătorești constituie parte integrantă a procesului, iar Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale la art. 6 § 1 statuează că orice persoană are dreptul de a-i fi examinată cauza în mod echitabil, public și într-un termen rezonabil, de către un tribunal independent și imparțial, stabilit prin lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa.

Totodată, Colegiul consideră că compensația pentru prejudiciul moral cauzat în sumă de 2 000 lei stabilită de prima instanță nu este una echitabilă suferințelor psihice suportate de către Starîș Anatolie pentru perioada de neexecutare a hotărârii judecătorești de 11 luni.

Conform art.5 al Legii nr.87 din 21 aprilie 2011, în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.

La constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată poate decide că simpla constatare a încălcării dreptului reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral.

Reglementări similare se regăsesc și în art.41 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale

Astfel, la aprecierea prejudiciului moral se ține cont de caracterul individual al fiecărei cauze, iar aceasta se face în raport cu criteriile de apreciere, cum este complexitatea cauzei, durata neexaminării, comportamentul părților, precum și miza pentru reclamant.

De asemenea, la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată poate decide că simpla constatare a încălcării dreptului, prezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral și în acest sens a se ține cont de caracterul individual al fiecărei cauze.

Or, hotărârile privind obligarea Consiliului mun. Chișinău să acorde spațiu locativ unor subiecți de drept, poartă un caracter specific și asta deoarece fondul municipal de spațiu locativ este epuizat. În context, neexecutarea categoriei date de hotărâri nu ține de conduita de rea-credință a debitorului sau a organului împuternicit să contribuie la executarea lor (executorul judecătoresc), ci de imposibilitatea executării acestor hotărâri din motive mai presus de voința părților implicate. Astfel, lipsa spațiului locativ disponibil în fondul municipal, deși este un argument forte, nu

excluse în totalitate obligativitatea executării acestor hotărâri. Mărimea despăgubirii, în esență, trebuie să depindă de comportamentul executorului și creditorului.

Însă, în același timp, întârzierea executării lor din motivele menționate, nu poate justifica încasarea unor despăgubiri morale materializate în quantum bănesc.

Anume din aceste considerente, legiuitorul a prevăzut că simpla constatare a încălcării dreptului reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral.

Astfel, ținând cont de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, de conduita autorităților relevante, precum și de durata neexecutării hotărârii judecătorești, Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, consideră neîntemeiată încasarea sumei de 2 000 lei, acordată cu titlul de prejudiciu moral, stabilind că simpla constatare a încălcării dreptului reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral.

Argumentele invocate de recurentul Starîș Anatolie în cererea de recurs nu pot fi reținute, deoarece poartă un caracter declarativ și sunt lipsite de suport probatoriu.

Totodată, Colegiul va reține întemeiată soluția primei instanțe cu privire la încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Starîș Anatolie suma de 20 000 lei cu titlu de cheltuieli plată pentru spațiul locativ ținut în locațiune.

Or, în confirmarea acestei cerințe a fost prezentat contractul de locațiune din 25 decembrie 2013 din care rezultă că Starîș Anatolie a luat în chirie apartamentul nr.28 din str. Maria Drăgan, 7, mun.Chișinău de la Popovici Ludmila pe perioada 25 decembrie 2012 – 01 ianuarie 2014, la prețul de 2000 lei/lună. Contractul menționat a fost înregistrat la 28 decembrie 2012 la DAF Ciocana, Popovici Ludmila achitând și taxele ce țin de impozitul pe venit, în temeiul art.90¹ alin. (3⁴) Cod fiscal.

Astfel, reieșind din considerentele menționate și având în vedere faptul că circumstanțele pricinii au fost stabilite de către prima instanță și instanța de apel, însă normele de drept material au fost aplicate eronat și nu este necesară verificarea suplimentară a cărorva dovezi, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul de către Starîș Anatolie, de a casa integral decizia Curții de Apel Chișinău din 17 septembrie 2014 și hotărârea Judecătoriei Buiucani mun.Chișinău din 15 aprilie 2014 în partea în care s-a dispus de a încasa de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Starîș Anatolie a sumei de 2 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri de respingere a cerinței, iar în rest hotărârea primei instanțe se menține.

În conformitate cu art. 445 al. (1) lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de către Starîș Anatolie.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 17 septembrie 2014 și hotărârea Judecătoriei Buiucani mun.Chișinău din 15 aprilie 2014 în partea în care s-a dispus de a încasa de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în

beneficiul lui Starîș Anatolie a sumei de 2 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, și se emite o hotărâre nouă în această parte de respingere a acțiunii.

În rest, hotărârea Judecătoriei Buiucani mun.Chișinău din 15 aprilie 2014, se menține.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,
judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Ion Druță

Iuliana Oprea

Valentina Clevadi